

Ks. Stanisław Haręzga

ŚWIATOWE INICJATYWY APOSTOLATU BIBLIJNEGO W BULLETIN DEI VERBUM KATOLICKIEJ FEDERACJI BIBLIJNEJ

Zasadniczą racją niniejszego komunikatu w ramach sympozjum biblistów polskich w Częstochowie (1994) jest dwudziestopięciolatec Katolickiej Federacji Biblijnej. Inspiracją do powstania tej organizacji była Konstytucja Dogmatyczna *O Objawieniu Boga* Soboru Watykańskiego II. Papież Paweł VI powierzył kard. Bei i Sekretariatowi do Spraw Jedności Chrześcijan misję studiowania jak w praktyce pastoralnej najlepiej wykorzystać wskazania tego dokumentu Kościoła. W 1967 r. kard. podjął rozmowy na ten temat z różnymi organizacjami biblijnymi na świecie. Ich rezultatem była międzynarodowa konferencja biblijna, jaka odbyła się w Rzymie w dniach 22—23 kwietnia 1968 r. Szczególny wkład w jej zorganizowanie miało Katholisches Bibelwerk (KBW) i jego ówczesny dyrektor prof. Otto Knoch¹. Na konferencji wyłoniono pięcioosobowy komitet, który miał zająć się przygotowaniem do utworzenia katolickiego stowarzyszenia biblijnego.

Cel ten zostaje zrealizowany w dniu 16 kwietnia 1969 r. w Rzymie pod auspicjami Sekretariatu do Spraw Jedności Chrześcijan z kard. Willebrandsem jako jego nowym przewodniczącym. Na spotkaniu założycielskim, które zgromadziło przedstawicieli wielu organizacji, powołano Światową Katolicką Federację Apostolatu Biblijnego (The World Catholic Federation for the Biblical Apostolate) i wybrano jej władze². Prezydentem Federacji został kard. König, a sekretarzem generalnym O. Walter Abbot TJ. Pierwsze spotkanie Komitetu Wykonawczego Federacji miało miejsce w Klosterneuburg obok Wiednia w dniach 15—27 września 1969 r. i zasadniczo dotyczyło spraw organizacyjnych. Gdy okazało się, że sekretariat nie może finansowo utrzymać się w Rzymie, w 1973 r. zdecydowano o przeniesieniu go do Stuttgartu, gdzie KBW użyczył części swoich zabudowań. W rok później dzięki staraniom i pomocy Otto Knocha, repre-

¹ O. Knoch, *A history of events leading up to the founding of The World Catholic Federation for the Biblical Apostolate*, as I see it, „Bulletin Dei Verbum” 3 (1987) 7—11 (dalej skrót BDV). Zob. także F. Galindo, *The history of the Catholic Biblical Federation from its foundation to Bangalore*, BDV 19 (1991) 4—6.15—16.

² W Polsce szerzej o tym wydarzeniu pisali jedynie: J. Chmiel, *Utworzenie Światowego Stowarzyszenia Katolickiego dla Apostolstwa Biblijnego*, RBL 23 (1970) 153—155; K. Romaniuk, *Światowa Federacja Katolicka Apostolatu Biblijnego*, ZNKUL 15 (1972) 66.

zentaanta niemieckojęzycznych stowarzyszeń biblijnych w Federacji, zreorganizowano sekretariat i przeniesiono go do pomieszczeń nowego budynku, specjalnie zakupionego w tym celu przy Mittelstrasse 12³.

Od tego czasu rozpoczął się bardzo dynamiczny rozwój Federacji, na którym szczególnie piętno wyciskają odbywane co sześć lat sesje plenarne. Pierwsza odbyła się w Wiedniu w 1972 r. i zgromadziła 20 uczestników, którzy uchwalili konstytucję organizacji. Drugie plenarne spotkanie odbyło się na Malcie w 1978 r. Zebrało się wtedy 77 uczestników z 44 krajów. Zastanawiano się nad duchowością biblijną i biblijną katechezą. Nowym prezydentem Federacji został kard. Zoungrana. Trzecia sesja plenarna miała miejsce w 1984 r. w Bangalore w Indiach. Jej 120 uczestników z 53 krajów rozważało temat: *Profetyczny Lud Boży* (Lb 11,29). Kolejnym prezydentem Federacji zostaje mianowany bp z Livorno we Włoszech Alberto Ablondi. Szczególnie bogatym i ważnym dokumentem zaowocowała ostatnia, czwarta z kolei sesja plenarna, która odbyła się w stolicy Kolumbii Bogocie w dniach od 27 czerwca do 6 lipca 1990 r. Zasadniczym tematem tejże sesji było zagadnienie miejsca i roli Biblii w nowej ewangelizacji, a hasłem były słowa z Apokalipsy: „Oto czynię wszystko nowe” (Ap 21,5). Uczestnicy sesji w liczbie 140 pochodzili z 70 krajów. Na kolejną kadencję prezydentem został bp Ablondi. Ostatnia sesja skróciła nazwę Federacji, poprzestając na określeniu Katolicka Federacja Biblijna (The Catholic Biblical Federation).

W swoim kształcie organizacyjnym Federacja jest stowarzyszeniem autonomicznych członków. Pełne członkostwo zakłada zaangażowanie w jakąś formę apostołatu biblijnego i poparcia konferencji episkopatu danego kraju czy równorzędnego autorytetu. Członkiem stowarzyszonym może być każda organizacja, która trudzi się apostołatem biblijnym. W przybliżeniu można podać, iż na dziś Federacja liczy około 80 pełnych członków i około 170 stowarzyszonych. Na poszczególne członkowskie dzieła biblijne Federacja nie narzuca swoich struktur, choć kładzie nacisk na ich regionalizację, uwzględniając odrębną sytuację poszczególnych kontynentów czy narodów. Stopniowo wewnątrz Federacji wyodrębniło się siedem regionów: Afryka, Azja, Ameryka Łacińska, Ameryka Północna, Europa, Środkowy Wschód i Oceania. Praca w regionach animowana jest przez koordynatorów. Nad całością czuwa wybierany na sesji plenarnej Komitet Wykonawczy. Z nim związany jest Sekretariat Generalny, którego celem jest podtrzymywanie więzi między członkami, troska o wymianę informacji i doświadczeń oraz o tworzenie nowych projektów biblijno-pastoralnych. Obecnie sekretarzem generalnym jest werbista O. Ludger Feldkämper. Co roku na spotkaniu Komitetu Wykonawczego sekretarz składa raport z wykonywanej pracy. W sprawach finansowych

³ Zob. O. Knoch, art. cyt., s. 10—11.

i prawnych Federacji decyzje podejmuje Rada Administracyjna, która oficjalnie spotyka się dwa razy w roku⁴.

Bardzo istotną rolę w funkcjonowaniu Federacji spełnia jej oficjalne pismo Sekretariatu Generalnego *Bulletin Dei Verbum*. Jest to kwartalnik, który ukazuje się równolegle w wersji angielskiej, francuskiej, niemieckiej i hiszpańskiej. Przed nim Federacja wydawała pismo *Word-Event*. W dwudziestolecie publikacji dokumentu soborowego *Dei Verbum*, zdecydowano o nowej nazwie pisma, które ma służyć Federacji w realizowaniu jego przesłania. Dotychczas od 1986 r. ukazało się trzydzieści numerów kwartalnika *Bulletin Dei Verbum*. Na ich treść składają się przeważnie materiały pochodzące z Sekretariatu Generalnego, czy przesłane przez członków Federacji, a dotyczące różnorodnej pracy biblijno-pastoralnej w regionach czy podregionach. Jedynie sporadycznie w biuletynie pojawiają się okolicznościowe, bardziej teoretyczne artykuły czy oficjalne teksty urzędowe. Dzięki takiemu założeniu każdy numer biuletynu zawiera wielkie bogactwo informacji i danych na temat apostołatu biblijnego w różnych zakątkach Kościoła. Chcąc podkreślić ogrom tej pracy, warto ukazać przynajmniej jej zasadnicze linie. Niniejsza próba pewnej syntezy opiera się na treści owych trzydziestu numerów kwartalnika w wersji angielskiej *Bulletin Dei Verbum*, ukazując obraz działalności Federacji w latach 1986—1994. Wprawdzie tytuł komunikatu może sugerować iż będzie mowa o wszystkich światowych inicjatywach Federacji, jednak z racji obiektywnych ograniczymy się jedynie do ukazania ich zasadniczych kierunków.

Informacje biuletynu o światowych inicjatywach apostołatu biblijnego podawane są w pewnych stałych blokach tematycznych. Jednym z nich są raporty sekretarza generalnego, sprawozdania z pracy w poszczególnych regionach Federacji, jak również z wizyt jej przełożonych. Zaraz na początku redakcja biuletynu przesłała do wszystkich członków kwestionariusz w celu zebrania możliwie wszystkich informacji o ich biblijnej działalności. Obszerniejsze odpowiedzi zostały opublikowane oddzielnie, z innych redagowana jest rubryka: *Getting to know each other*. Bardzo często pojawia się w biuletynie inna rubryka, w której umieszcza się różne informacje z życia Federacji (*From the life of the Federation*). Po sesji plenarnej w Bogocie o realizacji wskazań jej dokumentu końcowego informuje biuletyn w części zatytułowanej: *Follow-up to the Bogota Assembly*. Ponieważ wszystkie dzieła apostołatu biblijnego podejmowane są przez członków Federacji w ramach życia całego Kościoła katolickiego i sytuacji współczesnego świata, biuletyn uwzględnia to poprzez pewne szczegó-

⁴ Na temat organizacji Federacji: *General Secretary's annual report — 1986*, BDV 2 (1987) 4—7; L. Bryan, *The regionalization of the Federation*, BDV 13 (1989) 5—6; L. Feldkämper, *General Secretary's report*, BDV 17 (1990) 12—16.

lowe publikacje na ten temat, ale zawsze w relacji do miejsca i roli Biblii w danej kwestii. Warto wymienić choćby synody biskupów na temat świeckich w Kościele, czy formacji kapłanów, rocznice: 25-lecia *Dei Verbum*, encyklik biblijnych *Providentissimus Deus* i *Divino afflante Spiritu*, ukazanie się *Katechizmu Kościoła Powszechnego* i dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej na temat interpretacji Biblii w Kościele, czy rocznica 500-lecia ewangelizacji Ameryki⁵. Z tej racji spotkanie i temat sesji plenarnej w Bogocie poświęcone zostało miejscu i roli Biblii w nowej ewangelizacji. W ramach przygotowań do tego wydarzenia ukazało się w biuletynie szereg odrębnych materiałów i publikacji⁶.

Przechodząc do krótkiej charakterystyki zamieszczonych w piśmie *Bulletin Dei Verbum* informacji o inicjatywach apostołatu biblijnego, należy podkreślić iż stoją za nimi bardzo konkretne dzieła biblijne. Stanowią je najczęściej katolickie stowarzyszenia i centra biblijne. Często stoją za nimi komisje czy sekcje biblijne w ramach konferencji episkopatu danego kraju czy regionu. Niektóre konferencje episkopatów czy indywidualnie sami biskupi angażują się w apostołat biblijny poprzez synody, listy pasterskie i inne konkretne dzieła. Szczególną rangę mają zawsze narodowe kongresy, sympozja, konferencje, czy robocze warsztaty na temat apostołatu biblijnego. Trzeba stwierdzić, że biuletyn wymienia bardzo wiele tego typu inicjatyw z różnych zakątków świata.

Szukając zasadniczych linii w działalności Katolickiej Federacji Biblijnej, na pierwszym miejscu należy wymienić tłumaczenie i dystrybucję katolickich i międzywyznaniowych wydań Biblii. W tym sektorze apostołatu Federacja od początku współpracuje z protestanckimi Zjednoczonymi Towarzystwami Biblijnymi (UBS). Rezultatem tej współpracy są opublikowane 16 listopada 1987 r. *Wskazania do*

---

⁵ F. Tricard, *God's Word according to the Work Paper (Instrumentum laboris) of the Synod*, BDV 5 (1987) 4—5; F. Poswick, *The Constitution Dei Verbum*, BDV 12 (1989) 16—17; J. Onaiyekan, *The Constitution Dei Verbum after 25 years: CBF perspective*, BDV 17 (1990) 4—11; M. Vidal, *The relationship between Scripture — Church*, BDV 22 (1992) 4—7; P. M. Beaude, *A way for exegesis, from the encyclical Divino Afflante Spiritu until today*, BDV 24 (1992) 4—7; C. Bissoli, *Bible and Catechesis in light of the New Catechism of the Catholic Church*, BDV 27 (1993) 8.13—14; F. J. Ortkemper, *The interpretation of the Bible in the Church. A new vatican document on the Bible*, BDV 30 (1994) 4—5.

⁶ C. Herrera, *The new evangelization and the Bible*, BDV 7 (1988) 9—11; P. Puthanangady, *Bible for the new evangelization*, BDV 8 (1988) 9—11; E. Garcia, *New evangelization and Bible*, BDV 9 (1988) 9—12; A. Ablondi, *The Bible in the new evangelization*, BDV 10 (1989) 9—12; L. Feldkämper, *The Bible in the new evangelization*, BDV 11 (1989) 9—12; C. Mesters, *The Bible and the new evangelization. „Behold, I make all things new” (Rev 21,5)*, BDV 15—16 (1990) 25—39.

międzywyznaniowej kooperacji w tłumaczeniu Biblii⁷. Konkretnym przykładem takiej współpracy jest francuskie, ekumeniczne tłumaczenie Biblii TOB (Traduction Oecuménique de la Bible), czy międzywyznaniowe tłumaczenie Biblii dokonane po 18 latach pracy przez Japońskie Towarzystwo Biblijne (wrzesień 1987 r.). Współpraca w tej dziedzinie apostołatu jest nadal konieczna, by można było zapewnić wiernym szeroki dostęp do Biblii po jak najniższych cenach.

Wraz z umożliwianiem dostępu do Biblii Federacja zabiega o pogłębienie świadomości wiernych iż Słowo Boże jest „duszą” życia Kościoła. Z tej racji czyni się starania, by w duszpasterstwie Kościołów lokalnych obchodzone niedzielę, tydzień, miesiąc czy nawet rok biblijny. W celu rozeznania sytuacji, jaka w tej materii panuje, biuletyn opublikował kwestionariusz z prośbą o dzielenie się swoimi doświadczeniami. Z poszczególnych regionów Federacji napłynęły bardzo interesujące materiały, które mogą służyć jako pomoc w przygotowaniu takich obchodów⁸. Ich promocją zajęła się również sesja plenarna w Bogocie, a bp Ablondi podał „pro-memoria” w tej kwestii. W procesie uświadamiania wiernych Federacja widzi wielką szansę także w synodzie biskupów, który byłby poświęcony roli Biblii w Kościele i jej wykorzystaniu w duszpasterstwie⁹. Propozycję tę popiera wiele konferencji episkopatów, uważając iż synod biblijny byłby dobrym rozliczeniem Kościoła z wypełnienia szóstego rozdziału *Dei Verbum*.

Z inicjatywy członków Federacji bardzo wiele działań duszpasterskich skierowane jest ku formacji sług Słowa. Szczególną rolę do spełnienia mają w tej dziedzinie studia i wszelkiego rodzaju kursy. Nic więc dziwnego, że biuletyn podaje bardzo dużo interesujących informacji na ten temat¹⁰. Zawierają one dane dotyczące długości poszczególnych kursów, ich tematyki i przeznaczenia. Zasadniczo celem ich jest przygotowanie do pracy biblijno-pastoralnej w ramach małych wspólnot i grup kościelnych. Biuletyn często informuje o programie kursów i zwięźle omawia ich specyfikę. Różni się ona w zależności od tego czy kurs nastawiony jest na wiedzę teoretyczną, duchowość czy typowo pastoralne wykorzystanie Biblii. Adresatami kursów są przeważnie animatorzy świeccy. Chodzi bowiem o to, żeby

⁷ *The „Guiding Principles...”,* BDV 6 (1988) 8—12.

⁸ Sprawozdania z poszczególnych regionów Federacji na temat niedziel, tygodnia, miesiąca czy roku poświęconego Biblii zawierają następujące numery biuletynu: 20 (1991) 9—12; 21 (1991) 11—12; 22 (1992) 9—12; 23 (1992) 10—12.

⁹ *A Synod on the Bible,* BDV 7 (1988) 6—7; *Proposal for a Synod on the Bible,* BDV 8 (1988) 8.

¹⁰ Dla Federacji takim wzorcowym ośrodkiem formacyjnym jest Centrum Biblijne „Dei Verbum” w Nemi. Zob. BDV 1 (1986) 9—10; 5 (1987) 15—16; 6 (1988) 13—15.

Biblia była nie tylko domeną duchowieństwa czy zakonów, ale również laikatu.

W przygotowaniu animatorów i ich formacji duchowej szczególne znaczenie ma ich umiejętność lektury Biblii. W tym też kierunku zmierzają różnorodne inicjatywy Federacji, o których informuje biuletyn. Szczególnie wiele miejsca poświęca się w nim metodzie *lectio divina*, zamieszczając na ten temat kilka artykułów, w większości kard. Martiniego¹¹. Niektórzy członkowie Federacji dzielą się wypracowanymi przez siebie metodami lektury Ewangelii oraz metodami czytania Biblii i dzielenia się w grupie¹². Podając opisy metod i techniki lektury indywidualnej czy zbiorowej, nie zapomina się o kryteriach i zasadach chrześcijańskiego czytania Biblii, tak by ono mogło przynieść pożądane owoce. Zwraca się również uwagę na lekturę Biblii w kontekście wyzwań dnia dzisiejszego. W końcowym dokumencie z Bogoty wymienia się takie wyzwania jak: konieczność szeroko pojętej chrześcijańskiej inkulturacji, niebezpieczeństwo ze strony fundamentalizmu i sekt, potrzeba dialogu z innymi religiami, współczesne realia społeczne, ekonomiczne i polityczne, problem ekologiczny¹³. Pośród inicjatyw poświęconych lekturze Biblii nie brakuje też takich, które dotyczą katolickiej rodziny. Do wyzwań apostołatu biblijnego Federacja zalicza intronizację Biblii i jej czytanie we wspólnocie rodzinnej.

Oczywistą jest rzeczą, że powyższe bardzo ogólnie nakreślone kierunki apostołatu biblijnego nie mogą rozwijać się bez odpowiednich struktur i organizacji. Dlatego też biuletyn, informując o jakiejś inicjatywie, zawsze wskazuje kto za nią stoi. W praktycznych zaleceniach dokumentu sesji plenarnej w Bogocie wymienia się tworzenie struktur jako kierunek apostołstwa biblijnego. Głównie chodzi tutaj o instytuty, centra nauczania i formacji, czy komisje biblijne, które będą nastawione nie tylko na naukową interpretację Biblii, ale

¹¹ C. M. Martini, *Lectio divina*, BDV 10 (1989) 16—18; Tenże, *Lectio divina as a model and instrument of the biblical apostolate*, BDV 19 (1991) 8—13; Tenże, *Episcopal ministry and Bible reading*, BDV 27 (1993) 4—6. Zob. także C. Mesters, *Faithful reading of the Bible*, BDV 13 (1989) 7—14; *Lectio divina — heart of the religious life*, BDV 22 (1992) 8. 13—16 i BDV 23 (1992) 4—8.

¹² „Watching Jesus”. A simple framework for Gospel reading (Oceania), BDV 2 (1987) 15; *Bible reading in France*, BDV 3 (1987) 4—7; *Reading gospel texts: a simple method*, BDV 6 (1988) 15—16; *Biblical animation techniques*, BDV 10 (1989) 8.13—14; *The Bible under the microscope*, tamże s. 14—15; *Criteria for a Bible reading*, BDV 11 (1989) 6—8; A. Lott, *The joy of sharing the Gospel with the poor*, BDV 14 (1990) 8.13—14; *A method of Bible sharing*, BDV 21 (1991) 13—16; An „intimate reading” of the Bible, BDV 25 (1992) 4—6; H. Schürmann, *Spiritual Scripture reading and interior prayer*, tamże s. 7—8.13.

¹³ *Final statement of the IV Plenary Assembly of the Catholic Biblical Federation*, BDV 15—16 (1990) 17—18.

będą przygotowywały do apostołatu biblijnego. Istnienie takich ośrodków jest niezbędne do jego organizowania, promocji i koordynacji w lokalnych Kościołach. Jest to konieczne z uwagi na to, że apostołat biblijny winien rozwijać się na różnych płaszczyznach życia Kościoła, gdzie ciągle na nowo trzeba odczytywać Biblię w świetle zachodzących zmian, ale zawsze zgodnie z zasadami katolickiej hermeneutyki. W takich ośrodkach mogłyby rodzić się programy formacji, powstawać pomoce duszpasterskie, rozwijać się krytyczna refleksja nad biblijną posługą. Federacja, wychodząc naprzeciw tym potrzebom, myśli o przygotowaniu podręcznika apostołatu biblijnego¹⁴. Zapewne będzie on wielką pomocą dla wszystkich, którzy podejmują dzieło apostołstwa biblijnego i ewangelizacji. Dla trwałości i rozwoju tego dzieła konieczne są jednak jakieś organizacyjne struktury, na co władze Federacji szczególnie zwracają uwagę. To właśnie efektem tego jest tak piękny rozwój tej tak bardzo zasłużonej dla apostołstwa biblijnego organizacji.

Na zakończenie należy stwierdzić, że w żadnym numerze biuletynu nie ma informacji o jakimkolwiek polskim dziele biblijnym. Wcale to nie znaczy, że ich nie ma. Potrzeba jednak o tym mówić, dzielić się doświadczeniami, organizować się i współpracować. Warto więc na obecnym sympozjum konkretnie podjąć myśl o powołaniu za wiedzą i pozwoleniem episkopatu katolickiego towarzystwa biblijnego, które sterowałoby i koordynowało apostołatem biblijnym w naszym kraju. Zachętą do tego niech będzie jubileusz dwudziestopięcioletnia Katolickiej Federacji Biblijnej. Polskim biblistom trzeba życzyć, by i w tym dziele mieli również udział poprzez rodzime, narodowe czy regionalne dzieła biblijne.

Przemysław

KS. STANISŁAW HAREŹGA

Ks. Ireneusz Pawlak

SEKWENCJE W LITURGII MSZALNEJ PO SOBORZE WATYKAŃSKIM II

Papież Pius V położył kres twórczości sekwencyjnej po jej wielkim rozkwicie w Europie od IX—XVI w. Wydane przez niego *Missale Romanum* (1570) zawiera zaledwie cztery sekwencje: *Victimae*

¹⁴ Zob. Uwagi na ten temat: BDV 2 (1987) 19; *A handbook on the biblical apostolate*, BDV 4 (1987) 8.10.